

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 2, June 2019, p. 337-343

Received	Reviewed	Published	Doi Number
19.04.2019	04.06.2019	30.06.2019	10.18298/ijlet.12365

Target Focused Approach In Translation: On Georgian Translation of Sabahattin Ali's Novel "Madonna in a Fur Coat"

Gül Mükerrerem ÖZTÜRK¹

ABSTRACT

Sabahattin Ali is one of the important writers and poets of Turkish Literature in the Republican Period. Sabahattin Ali's novel "Madonna in a fur coat" was first published in 1940 under the title "Büyük Hikaye" in the newspaper "Hakikat" in 48 chapters and published in 1943 by the Remzi Bookstore. The works of Sabahattin Ali have been translated into many languages. "Madonna in a fur coat" was included in the "Modern Classics" series of British Publisher Penguin at the beginning of 2016, and was translated into English for the first time in 1973 by Maureen Freely and Alexander Dawe under the Modern Classics Series of Penguin Publishing. It has also been published in German (Dörlemann), French (Le Serpent a Plumes), Russian (Ad Marginem Press), Croatian (Hena Com), Arabic (Sphinx) and Albanian (Shkupi); Spanish (Salamandra), Italian (ScritturaPura), Dutch (Verlag Van Gennep) versions are being prepared. In this study, the translation of Sabahattin Ali's novel "Madonna in a fur coat" by Georgian Turcologist Dr. Nana Canaşia into the translation titled "მადონა ბეწვის მანტოში/Madonna Betsvis Mantoşi" in 2017 will be focused in a comparative text analysis with target focused approach and there will be an attempt to present suggestions for translation of texts. This study has an important place in the comparison of original text to translation text with target focused approach. In particular, the translation of the work by the translator and the use of his own specific interpretation for the translation of the text determine the main subject of the research.

Key Words: Translation, target language, Georgian, Sabahattin Ali, Turkish.

Çeviride Erek Odaklı Yaklaşım: Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" Adlı Romanının Gürcüce Çevirisi Üzerine

ÖZET

Sabahattin Ali, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının önemli yazar ve şairlerinden biridir. Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" adlı romanı ilk olarak 1940 yılında Hakikat Gazetesi'nde "Büyük Hikâye" başlığı altında 48 bölüm olarak yayımlanmış, sonra 1943 yılında Remzi Kitabevi tarafından basılmıştır. Sabahattin Ali'nin eserleri, birçok dile çevrilmiştir. Kürk Mantolu Madonna, 2016 yılı başında İngiliz yayıncı Penguin'in "Modern Klasikler" serisi arasında yer almış, Penguin Yayınevi'nin Modern Klasikler Serisi kapsamında Maureen Freely ve Alexander Dawe tarafından 73 yıl sonra ilk kez İngilizceye (Madonna in a Fur Coat) çevrilmiş olup Almanca (Dörlemann), Fransızca (Le Serpent a Plumes), Rusça (Ad Marginem Press), Hırvatça (Hena Com), Arapça (Sphinx) ve Arnavutça (Shkupi) yayımlandı; İspanyolca (Salamandra), İtalyanca (ScritturaPura), Hollandaca (Verlag Van Gennep) çevirisi de bulunmaktadır. Bu çalışmamızda, Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" adlı romanının 2017 yılında Gürcistan/Tiflis'te Ustari Yayınevi'nden yayımlanan Gürcü Türkolog Prof. Dr. Nana Canaşia tarafından çevrilen "მადონა ბეწვის მანტოში/ Madona Betsvis Mantoşi" adlı çevirisine erek odaklı bir yaklaşımla karşılaştırılmalı metin çözümlemesi ele alınacak olup, metin çevirisi için öneriler sunulmaya çalışılacaktır. Söz konusu çalışma erek odaklı bir yaklaşımla çeviri metin ile özgün metin karşılaştırmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle Gürcü çeviri yazın metinlerinde çevirmenin yapıtı alımlaması ve kendi özgü yorumunu kullanması araştırmayı önemli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çeviri, erek dil, Gürcüce, Sabahattin Ali, Türkçe.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Gürcü Dili ve Edebiyatı Bölümü, gul.ozturk@erdogan.edu.tr

1. Giriş

Çeviri, bütün çağlarda karşımıza çıkan bir etkinliktir. Ama özellikle İkinci Dünya Savaşından bu yana uluslararası bildirişim gereksinmesinin neredeyse evrensel boyutlara ulaşmasıyla bu etkinliğin önemi giderek artmış, kapsamı alabildiğine genişlemiştir. Böylece, uygulama açısından olduğu gibi kuram bakımından da büyük bir aşama yapılmıştır (Berke 1978:172-173). Akşit Göktürk'e göre "yazınsal çevirinin önemli bir işlevi, daha önce çok işitmiş bile olsak, iyice tanımadığımız bir düşsel kurmaca dünyayı açabilmesidir bize. Hem de, algısı kendi alışılmış dünyasıyla körelmiş olanların şaşkın bakışları arasında. Başka bir deyişle, daha önce tanınmayanın kavranışı, çeviride en can alıcı etkidir. Çevirmen için de böyledir bu, çeviri okuru için de (Göktürk 1980:14).

Çevirinin değerlendirilmesi aşamasında Toury, çeviri metnini kaynak metnin normlarına yakınsa "yeterli çeviri" ve eğer erek metnin normlarına yakınsa "kabul edilebilir çeviri" olarak iki ana başlıkta sınıflandırmıştır (Gideon 1980: 87). Buradan hareketle çalışmamızda, Sabahattin Ali'nin Gürcüceye çevrilen "Kürk Mantolu Madonna" adlı romanının "yeterli çeviri" mi yoksa "kabul edilebilir çeviri" anlayışını benimsediğini her iki metnin karşılaştırılması yapılarak ortaya koymaktır. Söz konusu bu çalışma, kaynak metin ile hedef/erek metin karşılaştırılmasında önemli bir yer tutmaktadır.

Bilindiği üzere her dilde iki dil söz konusudur: Kendisinden aktarma yapılan *kaynak dil* ve kendisine aktarma yapılan *erek dil*'dir. Özellikle çeviri yazın metinlerinde bu iki dil çevirmenin yapıtı alımlaması ve kendi özgü yorumunu kullanması açısından araştırmanın ana konusunu belirlemektedir. Bu bağlamda Türk Edebiyatı'nın en etkileyici yapıtlarından biri kabul edilen 1943 yılında Sabahattin Ali tarafından kaleme alınan Kürk Mantolu Madonna (La Madone au Manteau de Fourrure) İkinci Dünya Savaşı'ndan önceki yıllara ait hüznü bir aşk romanıdır.

2. Kaynak Metin Yazarı

25 Şubat 1907'de Bulgaristan sınırları içerisindeki Gümülcine'de doğan sanatçı; ilköğrenimini Üsküdar, Çanakkale ve Edremit'te tamamlamış; Balıkesir'de sürdürdüğü öğrenim hayatını İstanbul Muallim Mektebi'nde bitirmiştir. Yurdun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yapmış; çevirmen, öğretmen ve dramaturg olarak çalışacağı Devlet Konservatuvarına atanmıştır. Edebi hayatına şiirle başlamış, daha sonra roman ve hikâyeler yazmıştır. Yazdığı roman ve hikâyelerinin konularını Anadolu halkının ve Anadolu köylüsünün yaşamından, toplumsal eşitsizliklerden almış, eserlerinde aydınların köylüleri küçümsemelerini eleştirmiştir. Tasvirici yönü kuvvetli olan Sabahattin Ali, ilk hikâyelerinde dış gözlemlerin etkisinde kalmış, sonraki yazdıklarında ise toplumsal gerçekliğe yönelmiştir. Yazar 2 Nisan 1948 yılında Kırklareli'nde vefat etmiştir.

3. İncelenen Eser (Kaynak Metin)

Kürk Mantolu Madonna 1948 yılında gözlerini yuman usta kalem Sabahattin Ali'nin en çok okunan kitapları arasındadır. Kürk Mantolu Madonna romanı ile olarak 18 Aralık 1940 ile 8 Şubat 1941 tarihleri arasında 48 bölüm olarak Hakikat gazetesinde "Büyük Hikâye" adıyla yayınlanmıştır. Daha sonra 1943 yılında roman haline getirilmiş ve yayınlanmıştır. Kitabın ilk baskısı toplam 177 sayfadan oluşmaktaydı. 1943 günümüze birçok yeniden basılan kitabın 2017 en son baskısı 160 sayfa olarak basılmıştır.

Kitap iki farklı hikâyeden oluşuyor. İlk hikâye Ankara'da geçiyor. İkinci hikâye ise çoğunluk olarak Almanya'nın Berlin şehrinde geçiyor. Bunun dışında kısa olarak da Havran'da geçiyor. İlk hikâyenin kahramanı yazarın kendisi ve Raif Efendi'dir. Hamdi Bey, yazarın iş bulmasına vesile olan kişidir.

Yazar yeni iş yerinde Raif Efendi ile tanışır. İlk hikâyede aynı zamanda Raif Efendi'nin karısı Mihriye Hanım, küçük kızı Nurten, büyük kızı Necla, baldızı Ferhunde Hanım, baldızının kocası Nurettin Bey yer alır. İkinci hikâyenin kahramanları ise Raif Efendi ve Maria Puder'dir.

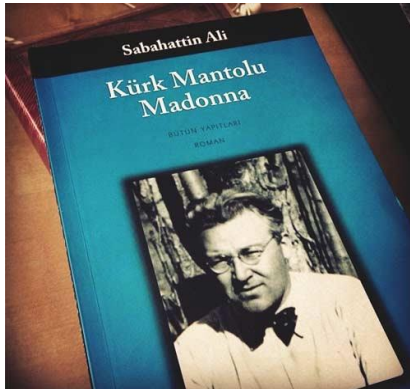
4. Erek Metin Yazarı

Türk edebiyatı ve kültürü alanından, Gürcü edebiyat ve kültür alanına yaptığı çevirilerle ün kazanmış Gürcü Türkolog Doç Dr. Nana Canaşia'nın çeviri alanında önemli yer edinmiştir. Yaptığı çevirilerle Gürcü - Türk kültür değerlerine büyük katkıda bulunmuştur. Yaklaşık 11 yılda 16 Türk edebiyatı kitabını Gürcü diline çevirmiştir. 25 yıl Türkoloji bölümünde öğretim üyesi olarak çalışan Canaşia, 1971 yılında Tiflis İvane Javakhişvili Devlet Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Fakültesi'ne girmiş ve 1979'da yüksek lisansını tamamlayarak Gürcü dilinde ilk Türkçe Gramer kitabını yazmıştır. İlk çevirdiği kitabı 2009 yılında Gürcü dilinde yayınlanarak, bugüne kadar Orhan Pamuk, Oya Baydar, Ahmet Ümit, Nermin Bezmen, Çiler İlhan ve Fahrettin Çiloğlu'nun eserlerini çevirmiştir.

5. Örnekler Üzerinde Çeviri Çözümlemesi

Sabahattin Ali'nin bu değerli romanının; Türkçe'den Gürcüce'ye nasıl çevrildiğini incelemeye çalışacağız. Bu süreçte kaynak metnin (Türkçe) ile Hedef metin/Erek metin (Gürcüce)'den alınan bazı bölümlerin karşılaştırılması yapılarak sunulacaktır. Karşılaştırma sonucunda bir takım değerlendirmeler yapılarak gerekirse önerilere yer verilecektir.

Kaynak Metin

Eser Adı: Kürk Mantolu Madonna

Yazarı: Sabahattin Ali

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

Yayın Yeri: İstanbul

Yayın Tarihi: 2017

Sayfa Sayısı: 160

Hedef Metin

Eser Adı: მადონა ბეწვის მანტოში

Yazarı: საბაშაშვილი ნანა

Yayın Yeri: გამომცემლობა უსტარი/თბილისი

Yayın Tarihi: 2017 წ.

Sayfa Sayısı: 156 გვ.

1. Örnek

Kaynak Metin	Hedef Metin
<i>Beş on kuruş param, yaz aylarını sürünmeden geçirmemi temin etti, fakat yaklaşan kış, arkadaş odalarında, sedir üzerinde yatmanın sonu gelmesini icap ettiriyordu. (Ali, s.12)</i>	ორიოდე დაზოგილი <i>გროშით</i> ზაფხული კი გავატარე, მაგრამ ზამთრის მოახლოებასთან ერთად მეგობრებთან ტახტზე დამის თევისათვის ბოლო უნდა მომეღო. (ალი, გვ. 5)

Kaynak metindeki “beş on kuruş para” ifadesi romanın yazıldığı dönemde yaygın olarak kullanılan “çok az para” anlamına gelen bir ifadedir. Hedef metinde çevirmen “beş on kuruş para” ifadesini “გროში,,(groşi) şeklinde çevirmiştir. “გროში,,(groşi) hakkında şöyle bir bilgi vermek gerekirse, krallık döneminde Rusya’da kullanılan para birimidir. “კაპიკი”(kapiki) olarak da ifade edilmektedir. 19. yüzyılda Gürcistan’da “გროში,,(groşi) şeklinde kullanılmaktaydı. Şuan ise kuruş anlamına gelen “ხურდა,,(khurda) ya da კაპიკი (kapiki) olarak kullanılmaktadır. Çevirmende bunları göz önünde bulundurarak kaynak metinde belirttiğimiz ifadeyi hedef dil okuyucusunun anlayacağı şekilde aktarmıştır. Dolayısıyla metni ele aldığımızda bir bütün olarak çevirmenin erek odaklı bir çeviri yolu izlediğini buradan da kabul edilebilir bir çeviri olduğunu söyleyebiliriz.

2. Örnek

Kaynak Metin	Hedef Metin
“Vaziyetin nasıl?” diye sordukları zaman, acemi bir gülümseme ile “Fena değil.. Tek tük <i>muvaqqat</i> işler buluyorum!” diye cevap veriyor ve hemen kaçıyordum. (Ali, s.12)	როგორა ხარო, რომ მეკითხებოდნენ, სულელურად ვუღიმოდი და, არა მიშავს, <i>დროებით</i> სამუშაოს ვმოულობ ხოლმე-მეთქი, ვპასუხობდი. (ალი, გვ. 5)

Bu örnekte çevirmen kaynak dildeki metni doğru yorumlamış ve kaynak metinde yer alan ve dipnotta belirtilen “muvaqqat” kelimesi hedef dil metnine “დროებით” (Droebit) yani “geçici” anlamında kullanarak hedef dile anlaşılır şekilde aktarmıştır. Çevirmenin burada başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

3. Örnek

Kaynak Metin	Hedef metin
Bir gün, akşamüstü, istasyonla Sergievi arasındaki تنها yolda ağır ağır yürüyor, Ankara’nın harikulade sonbaharını doya doya içime çekerek ruhumda <i>nikbin</i> bir hava yaratmak istiyordum. (Ali, s.12)	ერთ დღეს, მოსადამოებულზე, სადგურსა და საგამოფენო სახლს (<i>იგივე ანკარის სახელმწიფო თეატრი</i>) შორის უკაცრიელი ქუჩას მივუყვებოდი. შეუდარებელმა ანკარულმა შემოდგომამ შემოდგომამ <i>ოპტიმიზმი</i> გამიღვიძა. (ალი, გვ. 5)

İlginç bulduğumuz bir başka örnek ise; yukarıda verdiğimiz kaynak dilde yer alan kimi ifadeler “ağır ağır yürüyordu” ifadesindeki “ağır ağır” kelimesi ve “Ankara’nın harikulade sonbaharını doya doya içime çekerek ruhumda *nikbin* bir hava yaratmak istiyordum.” ifadesindeki ikilemeler ve deyiş tarzları hedef dile aktarımında bir takım çıkartmalar yapılarak yapıldığı anlaşılmaktadır. Buradan

hedef dil okuyucusuna sade bir anlatımla dile getirmek istediğini görmekteyiz. Çevirmenin bu yaklaşımı hedef dil odaklı bir çeviri anlayışı olarak belirtilmektedir.

4. Örnek

Kaynak Metin	Hedef Metin
<p><i>Halkevinin</i> camlarından aksederek beyaz mermer binayı kan rengi deliklere boğan güneş, akasya ağaçlarının ve çam fidanlarının üzerinde yükselen ve buğu mudur, toz mudur, ne olduğu belli olmayan duman, herhangi bir inşaattan dönen ve parça parça elbiselerinin içinde sessiz ve biraz kambur yürüyen ameleler, üstünde yer yer otomobil lastiği uzanan asfalt... Bunların hepsi mevcudiyetlerinden memnun görünüyorlardı. (Ali, s.12-13)</p>	<p>სახალხო სახლის (საზოგადოება თურქეთში, რომელიც ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის, განათლების, ქალების და უნარშეზღუდულთა უფლებებს იცავს) ფანჯრებში არეკლილი მზე თეთრი მარმარილოს შენობას სისხლისფრად აფერადებდა, აკაცებდა და ფიჭვებს თავზე ორთქლი, მტვერი თუ რაღაც გაუგებარი ნისლი ასდიოდა, სხვადასხვა სამშენებლო მოედნებიდან მონძებში ჩაცმული, წელში მოხრილი მდუმარე მუშები ბრუნდებოდნენ, ასფალტს ალაგ-ალაგ საბურავების ნაკვალევი ემჩნეოდა. მაგრამ ყველა და ყველაფერი თავისი ყოფით კმაყოფილი ჩანდა. (ალი, გვ. 5-6)</p>

Yukarıda sunulan metin tasvirlerin, benzetmelerin olduğu bir metindir. Kaynak metinden hedef (erek) metne aktarırken seçilen kelimeler ve cümleler eşdeğerlik açısından son derece uyumlu bir şekilde aktarıldığını ve sanatsal, estetik ve biçimsel yönden eşdeğerliği sağlanmaktadır. Ayrıca bu aktarımları yaparken çevirmenin kaynak metne çok sadık kaldığını kelimesi kelimesine bir çeviri yöntemini izlediğini de burada söyleyebiliriz.

5. Örnek

Kaynak Metin	Hedef Metin
<p>Ertesi gün, öğleye doğru Hamdi'nin şirketine gittim. Halbuki dün akşam evinden çıktığım sırada buna hiç niyetim yoktu. Zaten sarih bir vaitte bulunmamıştı. "Bakalım, bir şey düşünüyoruz, bir şey yaparız!" gibi her müracaat ettiğim hayır sahibinden dinlemeye alıştığım beylik sözlerle beni uğurlamıştı. Buna rağmen gittim. İçimde bir ümitten ziyade, nedense, kendimi tezlil edilmiş görmek arzusu vardı.(Ali, s.16)</p>	<p>მეორე დღეს, შუადღისკენ, ჰამდის ოფისში მივაკითხე, თუმცა წუხელ ამის გაკეთებას არ ვაპირებდი, მით უმეტეს, რომ კონკრეტულს არაფერს დამპირებია. ვნახოთ, რამეს მოვიფიქრობო, მითხრა წამოსვლისას. ამ სიტყვებს კი დიდი ხანია, მიჩვეული ვიყავი იმ ხალხისგან, ვინც დახმარება აღმოთქვა, მაგრამ საბოლოოდ უარით გამოიმისტუმრა. (ალი, გვ. 9)</p>

Bilindiği üzere kaynak metnin hedef dile eşdeğer olarak aktarılması yazarın üslubunun/tarzının çözümlenmesiyle ilişkilidir. Yukarıdaki örnekte öyle görünüyor ki çevirmen kaynak metin yazarın üslubunun çözümlenmesinde biraz zorlanmaktadır. Kaynak metinde verilen "Bakalım, bir şey

düşünürüz, bir şey yaparız!" gibi her müracaat ettiğim hayır sahibinden dinlemeye alıştığım beylik sözlerle beni uğurlamıştı. Buna rağmen gittim. İçimde bir ümitten ziyade, nedense, kendimi tezlil edilmiş görmek arzusu vardı." ifadesini hedef(erek) metne "ენახოთ, რამეს მოვიფიქრებო, მითხრა წამოსვლისას. ამ სიტყვებს კი დიდი ხანია, მიჩვეული ვიყავი იმ ხალხისგან, ვინც დახმარება აღმოთქვა, მაგრამ საბოლოოდ უარით გამომისტუმრა." şeklinde tek bir cümleyle aktarmış olup hedef dil okuyucusunu göz önünde bulundurarak aktardığını görmekteyiz. Özellikle de kaynak metinde yer alan "İçimde bir ümitten ziyade, nedense, kendimi tezlil edilmiş görmek arzusu vardı." cümlesinde bir takım eksiltmeler ve çıkartmalar yapılarak hedef metne aktarıldığını görmekteyiz.

6. Örnek

<p>Raif Efendi'nin kulağına eğilip bir şeyler söyledi. Öteki ona cevap vermeden beni işaret ederek:</p> <p>"Daire arkadaşlarımdan..." diye takdim etti. "Refikam."</p> <p>Sonra karısına dönerek: "Ceketimin cebinden al!" dedi.</p> <p>Kadın bu sefer kulağına filan eğilmeden söylendi:</p> <p>"Ayol, para için gelmedim, Kim gidip alacak... Sen de bir türlü kalkamadın!"</p> <p>"Nurten'i yollayıver. Üç adımlık yer!" (Ali, s.19)</p>	<p>რაიფ ეფენდის პასუხი არ გაუცია. ხელი ჩემსკენ გამოიშვირა:</p> <p>-ჩემი თანამშრომელია... ჩემი მეუღლე... შემდეგ ქალს მიუბრუნდა, - პიჯაკის ჯიბიდან ამოიღე.</p> <p>-ფულის სათხოვნელად არ მოვსულვარ, კაცო, - უთხრა ქალმა ხმაშალდა, - ვერა და ვეღარ ადევს!</p> <p>-ნურთენი გაუშვი. ორ ნაბიჯშია.</p> <p>(ალი, გვ. 12)</p>
---	---

Yukarıda verdiğimiz örnekte kaynak metinde yer alan diyalog hedef dile kaynak metin yazarının üslubu göz önüne alınarak aktarılmıştır. Kaynak metindeki diyalogda geçen her bir ifadeyi hedef dile düzgün bir şekilde aktarmıştır. Ama diyalogda geçen bazı cümleleri okuyucuya direk anlaşılır tarzda aktarmayı seçmiştir. Bir örnek vermek gerekirse; kaynak metin diyalogunda geçen "Raif Efendi'nin kulağına eğilip bir şeyler söyledi." cümlesini "kulağına eğilerek" diye değil "söyledi" şeklinde hedef metne aktarmıştır. Şunu da belirtmek gerekirse; kaynak metindeki diyalogun son kısmında geçen "üç adımlık yer!" ifadesini hedef metne "iki adımlık yerdir" şeklinde aktarmıştır. Biçimsel olarak bozulma görülse de anlamsal olarak kaynak metinle eşdeğer anlamda kullanıldığından kabul edilebilir bir çeviri olduğunu söyleyebiliriz.

4. Sonuç

Sunduğumuz bu çalışma Cumhuriyet dönemi yazarlarından olan Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" adlı romanının Gürcüce çevirisinin kaynak metin mi hedef metin oraklı mı bir çeviri olup olmadığı üzerine bir incelemede bulunduk. İnceleme sonucunda çevirinin kabul edilebilir ve erek odaklı bir çeviri olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü Nana Canaşa çok dikkatli bir çevirmendir. Toplumlararası farklılıklardan kültürel açıdan dilsen açılardan farklılıklar görülmektedir. Bundan dolayı da çevirmenin özellikle hedef metne aktarırken bir takım zorluklarda yaşayabilir. Çeviride yapılan ufak bir yorumlama hatası tüm metni etkileyebilir. O yüzden çevirmenin hedef dile

aktarmada en büyük rolü çevirdiği dilin kaynak metnine iyi bir şekilde hem dilsel hem de kültürel açıdan bir bilgisi olması gerekir. Bahsettiğimiz bu çalışmada çevirmende bu olumlu özellikler yer almaktadır. Ayrıca, çevirmen hedef dilde yapılan çeviride hem fiziksel hem de ruhsal durumlarını ufak tefek anlama hataları dışında Gürcü dili okuruna en iyi şekilde yansıtmayı başarabilmiştir. Böylece Nana Canaşia kaynak dil okuyucu ile hedef dil okuyucusu arasında bir köprü görevi üstlenmiştir. Bundan dolayı her iki dilin de inceliklerini göz önünde bulundurarak doğru tasvirler, benzetmeler yapmış ve bu köprü görevini eşdeğerlik açısından tam olarak da yansıtabilmiştir.

Kaynakça

- Akerson, Fatma Erkan. Anlam – Çeviri – Karşılaştırma. Bizim Dilimizden Öteki Dile – Öteki Dilden Bizim Dilimize. 2. Baskı, İstanbul: ABC Kitabevi A.Ş., 1997.
- Aksoy, N. Berrin. “Çeviride Çevirmen Seçimleri Işığında Çeviri Eleştirisi”. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, 2001: 1-16.
- Aksoy, N. Berrin. Geçmişten Günümüze Yazın Çevirisi. 1. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 2002.
- Akşit, Göktürk. Çeviri: Dillerin Dili. 3. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2000.
- Aktaş, Tahsin. “Kafka’nın “Die Verwandlung” adlı Öyküsünün Çevirileri Üzerine Bir İnceleme”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, 2001: 33-46.
- Aktaş, Tahsin. “Yazın Çevirisi, İşlevi ve Özellikleri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi”. Cilt 19, Sayı 3, 1999: 41-51.
- Ali, Sabahattin. Kürk Mantolu Madonna. 84. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2017.
- Ateşman, E. “Kültürel Farklardan Kaynaklanan Çeviri Sorunları ve Çözüm Önerileri”. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, 2001: 29-35.
- Burçoğlu, Nudret Kuran. Çeviriye Bilimsel Yaklaşımlar. İstanbul: Multilingual, 2010.
- Göktürk, Akşit. Çeviri: Dillerin Dili. 9. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2011.
- Tanrıkulu, Lokman. Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Huzur” Romanının Almanca Çevirisi (“Seelenfrieden”) Örneğinde Edebi Çeviri Eleştirisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.
- Toury, Gideon. In search of a Theory of Translation. Tel Aviv: Porter Institute for Poetics and Semiotics, 1980.
- Vardar, Berke. Çeviri Konuşmaları. Sayı 2, Yazka Çeviri Yayınları, 1978.
- Yıldız, Şerife. “Çeviride Eşdeğerlik ve Çeviri Kuramları Bağlamında Karşılaştırmalı Bir Çalışma”. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 12, 2004: 375-386.
- ალი, საბაჰათინ. მადონა ბეწვის მანტოში. თბილისი: გამომცემლობა უსტარი, 2017.
- (Ali, Sabahattin. Madona Betsvis Mantoşi. Tbilisi: Gamomtsemloba Ustari. 2017)

<https://www.ntv.com.tr>